

PROCEDURA

postępowania pracownika socjalnego w przypadku konieczności odebrania dziecka z rodziny - art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Zgodnie z art. 12a ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie **osoby najbliższej***, w **rodzinnej pieczy zastępczej** (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub w **instytucjonalnej pieczy zastępczej** (placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna, interwencyjny ośrodek preadopcyjny).

* **Osobą najbliższą** jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu (art. 115 § 11 Kodeksu karnego).

1. Pracownik socjalny rozpoznaje zagrożenie życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową

- 1) jeżeli pracownik socjalny stwierdzi zagrożenie życia lub zdrowia dziecka, związane z występowaniem w tej rodzinie przemocy w jakiegokolwiek formie, ma prawo odebrać dziecko z miejsca zdarzenia;
- 2) informacje o fakcie przemocy domowej mogą pochodzić również z innego źródła np. ze środowiska sąsiedzkiego lub dalszej rodziny, powiadomienia od funkcjonariusza Policji złożonego w godzinach pracy OPS;
- 3) przez przemoc domową - należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osób doznającej przemocy domowej, w szczególności:
 - a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
 - b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
 - c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
 - d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
 - e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą komunikacji elektronicznej.

2. **Pracownik socjalny** wykonuje czynności związane z odbiorem dziecka **wyłącznie przy udziale** funkcjonariuszy Policji i przedstawiciela ochrony zdrowia (lekarz, ratownik medyczny, pielęgniarka) oraz w miarę możliwości - w obecności i przy wsparciu psychologa).

W przypadku zaistnienia okoliczności zagrożenia życia lub zdrowia dziecka **pracownik socjalny** wzywa na miejsce funkcjonariuszy Policji i przedstawiciela ochrony zdrowia. Wezwanie funkcjonariusza może mieć formę dowolną, np. zgłoszenie osobiste lub telefoniczne.

Policja 997 lub 112 Pogotowie Ratunkowe 999

Pracownik socjalny wstrzymuje się z podjęciem jakichkolwiek czynności do czasu przybycia na miejsce funkcjonariuszy Policji i przedstawiciela ochrony zdrowia. Rola Policji przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny polega, m.in. na zapewnieniu bezpieczeństwa osobistego dziecku, a także pracownikowi socjalnemu i innym uczestnikom postępowania, w tym umożliwienie dostępu do miejsca wykonywania obowiązków służbowych i porządku w tym miejscu. **Pracownik socjalny** przed podjęciem czynności odebrania dziecka z rodziny powiadamia Kierownika OPS lub w przypadku nieobecności, osobę, która go zastępuje, który niezwłocznie wyznacza drugiego pracownika socjalnego do udziału w procedurze.

3. **Pracownik socjalny wspólnie** z funkcjonariuszem Policji i przedstawicielem ochrony zdrowia podejmuje decyzję w sprawie odebrania dziecka z rodziny (art. 12a ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, § 7 rozporządzenia MSWiA) **oświadczenie - Załącznik nr 1**

- a) Policja na wezwanie pracownika socjalnego udzieli mu pomocy przy umieszczaniu dziecka, m.in. ustala tożsamość i adres niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej bądź tożsamość uprawnionego członka rodziny zastępczej lub uprawnionego pracownika rodzinnego domu dziecka lub placówki opiekuńczo-wychowawczej, w której umieszczone zostanie dziecko (§ 6 rozporządzenia MSWiA),
- b) Policja na wezwanie pracownika socjalnego zapewni bezpieczeństwo wykonującym obowiązki służbowe oraz porządek (§ 2, § 5 rozporządzenia MSWiA),
- c) pracownik socjalny może zwrócić się o pomoc do innych służb/instytucji,

Straż Pożarna 998

- d) pracownik socjalny/funkcjonariusz Policji pouczy rodziców/opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka o prawie złożenia zażalenia do sądu opiekuńczego na odebranie dziecka **pouczenie - Załącznik nr 2,**
- e) pracownik socjalny/funkcjonariusz Policji wręcza pouczenie rodzicom/opiekunom prawnych lub faktycznych dziecka na piśmie
 - jeżeli nie ma rodziców/opiekunów dziecka – pozostawia w widocznym miejscu w mieszkaniu,

- w przypadku upojenia alkoholowego bądź użycia innych substancji psychoaktywnych rodziców/opiekunów – pouczenie niezwłocznie przesyła drogą pocztową.

4. **Pracownik socjalny** winien uzyskać na piśmie od przedstawiciela ochrony zdrowia informację o stanie zdrowia dziecka **zaświadczenie - Załącznik nr 4**.

WAŻNE

- Jeżeli pracownik socjalny uzna, że to możliwe (jest bezpiecznie, warunki sanitarno-higieniczne odpowiednie, jest osoba, która może czasowo sprawować opiekę) – może pozostawić dziecko w domu rodzinnym, jeżeli sprawca został odizolowany.
- W przypadku, gdy powyższe rozwiązanie jest niemożliwe – należy starać się zorganizować opiekę dziecku u rodziny, bliskich.
- Ostatecznie – po wyczerpaniu powyższych możliwości - należy umieścić dziecko w pieczy zastępczej.
- Powierzenie dziecka u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej lub w pieczy zastępczej następuje na podstawie **oświadczenia – Załącznik nr 3**.
- W przypadku, gdy rodzina objęta jest nadzorem kuratora powiadamy kuratora sądowego. Gdy rodzina nie jest objęta nadzorem kuratora - powiadamy PCPR w Sandomierzu (pracownik, kierownik lub osoba go zastępująca).
 - Pracownik socjalny w ciągu 24 godzin powiadamia Sąd Rejonowy w Sandomierzu Wydział Rodzinny i Nieletnich o odebraniu dziecka; **druk – Załącznik nr 7** przekazujemy do Sądu w ciągu 24 godzin, a szczegółowy opis sytuacji wraz z adnotacją urzędową po sporządzeniu, nie później niż w ciągu 2 dni roboczych.
 - Pracownik socjalny/funkcjonariusz Policji niezwłocznie przekaże do Sądu Rejonowego ewentualne zażalenie rodziców/opiekunów – **Załącznik nr 5**.
 - Po rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy zatwierdza decyzję o odebraniu dziecka lub zarządza natychmiastowe zwolnienie pod opiekę rodziców/opiekunów.
 - Po interwencji pracownik socjalny jest zobowiązany do objęcia rodziny procedurą „Niebieskie Karty” wypełniając druk „Niebieska Karta” - A (przemoc wobec dziecka) i przekazać w terminie 5 dni Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego - **Załącznik nr 6**.

WAŻNE!

Zabierając dziecko z rodziny należy pamiętać o:

- **jego niezbędnych dokumentach,**
- **rzeczach pierwszej potrzeby- odzież, obuwie, leki,**
- **przedmiotach istotnych dla dziecka - ulubionej zabawce, przytulance, poduszeczce, kocyku,**
- **żywności - sok, woda, coś do jedzenia, drobne słodycze,**
- **książkach, zeszytach oraz innych przyborach szkolnych.**

Podczas interwencji należy pamiętać, aby:

- **przedstawić się dziecku, powiedzieć o tym, że zna się jego sytuację i będzie się jemu towarzyszyć,**
- **nie uśmiechać się na siłę - fałszowanie emocji tylko pogorszy sytuację**
- **dostosować swoje wypowiedzi do wieku i rozwoju dziecka, szczególnie do 11 r.ż. dziecka używać należy języka obrazowego - konkretnego (kto będzie jego opiekunem, dokąd pojedzie itp.),**
- **mówić o konkretach i szczerze,**
- **nie zmyślać, nie obiecywać,**
- **obniżać lęk dziecka poprzez krótkie nazywanie nowych zdarzeń: „jedziesz”, „bierzesz ze sobą”, „potem”,**
- **upraszczać wypowiedzi do kilkuletniego dziecka, aby zrozumiało, co się do niego mówi,**
- **przytulić dziecko i uspokoić, jeżeli płacze.**